

O'QITUVCHINING KASBIY RIVOJLANISHI: ZAMONAVIY TA'LIMNING MUHIM OMILI

Fayzullayeva S.S.¹, Shoimova G.Sh.²

Annotatsiya:

Mazkur maqola o'qituvchining darsini to'g'ri tashkil etishda kasbiy pedagogik faoliyati, kasbiy mahorati, pedagogik qobiliyatini o'rganishga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: ta'lim, pedagogika, kasbiy mahorat, pedagogik qobiliyat, tarbiyaviy ish.

Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal rivojlanib, o'zgarib bormoqda. Bu o'zgarishlar o'qituvchilardan doimiy ravishda o'z kasbiy mahoratini oshirib borishni, yangi bilimlarni egallashni va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashni talab etadi. O'qituvchining kasbiy rivojlanishi nafaqat uning shaxsiy o'sishi, balki butun ta'lim tizimining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kasbiy rivojlanishning mohiyati va ahamiyati

O'qituvchining kasbiy rivojlanishi deganda, uning bilim, ko'nikma va malakalarini doimiy ravishda takomillashtirib borish, pedagogik faoliyatini tahlil qilish va baholash, shuningdek, o'zining shaxsiy va kasbiy sifatlarini rivojlantirish jarayoni tushuniladi.

Kasbiy rivojlanishning asosiy ahamiyati quyidagilardan iborat:

- Ta'lim sifatini oshirish: Malakali o'qituvchi o'quvchilarga sifatli ta'lim berishga qodir.
- O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish: O'z kasbini sevuvchi va doimiy ravishda o'z ustida ishlaydigan o'qituvchi o'quvchilarni ilhomlantira oladi.

- Pedagogik innovatsiyalarni joriy etish: Yangi bilimlarni egallagan o'qituvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'z faoliyatida qo'llaydi.

- Kasbiy qoniqish: O'z ustida ishlaydigan o'qituvchi o'z kasbidan qoniqish hosil qiladi va o'z faoliyatidan zavqlanadi.

- Jamiyatdagi obro'sini oshirish: Malakali o'qituvchi jamiyatda hurmatga sazovor bo'ladi.

Kasbiy rivojlanish yo'llari

O'qituvchining kasbiy rivojlanishi turli yo'llar bilan amalga oshirilishi mumkin:

- Malaka oshirish kurslari: Malaka oshirish kurslari o'qituvchilarga yangi bilim va ko'nikmalarni egallash, shuningdek, o'zaro tajriba almashish imkoniyatini beradi.

- Seminarlar va konferensiyalar: Seminarlar va konferensiyalar o'qituvchilarga sohadagi yangiliklardan xabardor bo'lish, yetakchi mutaxassislar bilan muloqot qilish va o'z tajribalarini taqdim etish imkoniyatini beradi.

- Ilmiy-tadqiqot faoliyati: Ilmiy-tadqiqot faoliyati o'qituvchilarga o'z pedagogik faoliyatini tahlil qilish, muammolarni aniqlash va ularni hal etish yo'llarini topishga yordam beradi.

- O'z-o'zini rivojlantirish: O'z-o'zini rivojlantirish o'qituvchining mustaqil ravishda o'z bilimini oshirish, kitoblar o'qish, maqolalar yozish va internet resurslaridan foydalanishni o'z ichiga oladi.

- Tajriba almashish: Tajribali o'qituvchilar bilan tajriba almashish, darslarni kuzatish va tahlil qilish o'qituvchining kasbiy mahoratini oshirishga yordam beradi.

- Mentorlik: Tajribali o'qituvchilarning yordami va maslahatlari yosh o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

O'qituvchining kasbiy rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi omillar

O'qituvchining kasbiy rivojlanishiga bir qator omillar to'sqinlik qilishi mumkin:

- Vaqt yetishmasligi: O'qituvchilarning ish yuklamasi yuqori bo'lganligi sababli, ular o'z kasbiy rivojlanishiga yetarli vaqt ajrata olmaydilar.

- Moliyaviy qiyinchiliklar: Malaka oshirish kurslari, seminarlar va konferensiyalarda ishtirok etish uchun mablag' yetishmasligi.

- Motivatsiyaning yo'qligi: Ba'zi o'qituvchilar o'z kasbiy rivojlanishiga qiziqish bildirmaydilar.

- Qo'llab-quvvatlashning yo'qligi: Maktab ma'muriyati va hamkasblarining o'qituvchining kasbiy rivojlanishiga yetarli e'tibor bermasligi.

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, O'qituvchining kasbiy rivojlanishi zamonaviy ta'limning muhim omili hisoblanadi. Ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va pedagogik innovatsiyalarni joriy

¹ Fayzullayeva Setora Sirojiddin qizi, Samarqand Davlat Chet tillar instituti 4-kurs talabasi

² Shoimova Gulxayo Sherzod qizi, Samarqand Davlat Chet tillar instituti 4-kurs talabasi

etish uchun o'qituvchilar doimiy ravishda o'z kasbiy mahoratini oshirib borishlari zarur. Davlat, ta'lim muassasalari va jamiyat o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashi va ularga zarur sharoitlarni yaratib berishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1]. Bolotov, V.A., & Valdman, I.A. (2016). *Professional'nyy standart pedagoga: ot idei k real'nosti. Narodnoe obrazovanie*, (4), 8-18.
- [2]. Day, C. (1999). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*. Psychology Press.
- [3]. Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change*. Teachers College Press.
- [4]. Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- [5]. Nishonova, Z.T., & Alimova, D.A. (2019). *Pedagogik texnologiyalar*. TDPU.
- [6]. Qosimova, K., Matchonov, S., G'ulomova, X., Yo'ldosheva, Sh., & Sariyev, Sh. (2017). *Pedagogika. Fan*.
- [7]. To'raqulov, X.A. (2018). *Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik mahoratni rivojlantirish texnologiyalari*. TDPU.
- [8]. Villegas-Reimers, E. (2003). *Teacher professional development: An international review of the literature*. UNESCO International Institute for Educational Planning.
- [9]. Алибекова, Д. (2025). Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy usullari tahlili. *Лингвоспектр*, 3(1), 313-318.
- [10]. Qosimova, K., Matchonov, S., G'ulomova, X., Yo'ldosheva, Sh., & Sariyev, Sh. (2017). *Pedagogika. Fan*.
- [11]. To'raqulov, X.A. (2018). *Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik mahoratni rivojlantirish texnologiyalari*. TDPU.
- [12]. Nishonova, Z.T., & Alimova, D.A. (2019). *Pedagogik texnologiyalar*. TDPU.
- [13]. Камбарова, М. О. (2024). РОЛЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ДЕТСКОМ ТВОРЧЕСТВЕ. *ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ*, (51-2)
- [14]. Lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
- [15]. Edu.uz - O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining rasmiy veb-sayti.
- [16]. Google Scholar - Ilmiy maqolalar va adabiyotlarni qidirish tizimi